

การสังเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน
 Synthesis of transformative leadership of community effecting stage of municipal solid
 waste management in the community

โสภิต นามขำ¹, กษม ชนะวงศ์², ธิดาร์ตนา เลิศวิทยากุล³, อุไรวรรณ อินทร์ม่วง⁴

Sophit NamKum¹, Kasom Chanawongse², Thidaratana Lertwittayakul³, Uraiwan Inmuang⁴

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

^{2,3}นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁴คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

¹Student Doctoral Philosophy Program on Leadership Innovation, Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars

^{2,3}Doctoral Philosophy Program on Leadership Innovation, Faculty of Science and Technology, College of Asian Scholars

⁴Faculty of Public Health, Khon Kaen University

Corresponding Author. Email: sophit@cas.ac.th

(Received: September 30, 2023; Revised: October 20, 2023; Accepted: November 10, 2023)

บทคัดย่อ

สถานการณ์ในปัจจุบันต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ขยะโลกมีความรุนแรง และเป็นปัญหาเร่งด่วนในการแก้ไขภาวะโลกร้อน นั่นคือความท้าทายของผู้นำแต่ละประเทศในการแก้ไขปัญหาขยะล้นโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาล แต่ยังไม่สามารถลดความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้ได้ มุมมองที่น่าสนใจ กล่าวคือการจัดการกับปัญหาใดๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของคน และบุคคลนั้นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นภาวะผู้นำร่วมสมัย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นโอกาส การทราบวิธีการค้นหาการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้อง และทราบวิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร อีกทั้งยังทำให้องค์กรมองเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นคือโอกาสที่เกิดขึ้นมาใหม่ภายใต้บทบาทสำคัญ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อเสนอแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และ 2) เพื่อเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน มี 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความคิดริเริ่ม และขยายความน่าสนใจ มี 3 ตัวชี้วัด (2) การแสวงหาองค์กรผู้สนับสนุน มี 3 ตัวชี้วัด (3) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ มี 3 ตัวชี้วัด (4) การแสวงหาเครือข่าย มี 5 ตัวชี้วัด และ (5) การดำเนินการตามกลยุทธ์และแผน มี 2 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ชุมชน; การจัดการขยะต้นทาง

Abstract

At present, organizations have exposed to complicated, fast and continuously changing environment related to economic, social, political, and technology, including challenging from competition. The world's population continues to increase. The global waste situation is violent and is an urgent problem to solve global warming. That is the challenge for each country's leaders to solve the problem of the world's overflowing garbage, which has a huge impact on the environment. But still unable to reduce the severity

of these problems. Interesting perspective, that is. Dealing with any problem effectively involves human action. And that person must have Transformational Leadership, which is contemporary leadership. Change leaders see change as an opportunity. Knowing how to find the right changes and know how to create effective change both externally and internally within the organization It also makes the organization see that change is a new opportunity that plays an important role. This article aims to 1) introduce concepts, theories, and research of transformational leadership of community and 2) the proposed framework of transformational leadership of community effecting stage of municipal solid waste management in the communities. The results of the study revealed that transformational leadership of community consisted of five components and 16 indicators, namely (1) Initiation and spread of has 3 indicators (2) Organization of sponsorship has 3 indicators (3) Goal setting and strategy has 3 indicators (4) Recruitment has 5 indicators (5) Implementation of strategies and plans has 2 indicators.

Keywords: Transformational leadership; Community; Municipal solid waste management

1. บทนำ

สถานการณ์ในปัจจุบันต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ขยะโลกมีความรุนแรงและเป็นปัญหาเร่งด่วนในการแก้ไขภาวะโลกร้อน นั่นคือความท้าทายของผู้นำแต่ละประเทศในการแก้ไขปัญหาขยะล้นโลกซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาล แต่ยังไม่สามารถลดความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้ได้ สถานการณ์ขยะโลก ในปี ค.ศ. 2018 ธนาคารโลกได้ออกรายงานภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยโลกในปี ค.ศ. 2050 ในการระบุลักษณะการประเมินต่อสถานการณ์ปริมาณขยะทั่วโลกในอนาคต โดยเชื่อมโยงกับการขยายชุมชนเมืองในประเทศต่างๆ ทั่วโลกถึงปี ค.ศ. 2050 หรืออีก 32 ปีข้างหน้า ขยะทั่วโลกจะมีปริมาณมากถึง 3.4 พันล้านตัน ซึ่ง 1 ตัน ก็ 1,000 กิโลกรัม โดย 3.4 พันล้านตัน เป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นของปริมาณขยะปี ค.ศ. 2016 ซึ่งมีจำนวน 2.01 พันล้านตัน คิดเป็นอัตราเฉลี่ยก็เพิ่มขึ้นเป็นถึงร้อยละ 70 หรือเกือบ 3 ใน 4 ด้วยกันจากปริมาณของเดิม

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการขยะอย่างเร่งด่วน ซึ่งอยู่ระหว่างการปฏิรูปการจัดการขยะเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มีเป้าหมายลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากขยะที่เกิดขึ้นในเมือง (SDG11.6) และลดปริมาณขยะตามหลัก 3Rs (SDG12.5) โดยมี Roadmap และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางและจังหวะของการเปลี่ยนแปลง ในการประชุม APEC 2022 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ จัดขึ้นในวันที่ 14 - 19 พฤศจิกายน 2565 ผู้นำประเทศไทยประกาศเจตจำนงตั้งเป้าบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี ค.ศ. 2050 ตั้งเป้าลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ในปี ค.ศ. 2065 จะเพิ่มเป้าลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 40 จากร้อยละ 25 ปี ค.ศ. 2030 ที่บรรลุเป้าลดการปล่อยเป็นศูนย์ปี ค.ศ. 2050 และประเทศไทยเสนอแนวคิดหลักด้านโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG) (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) จากแนวคิด BCG ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยใช้แนวคิด 3R คือ Reduce Reuse และ Recycle ในชุมชนนั่นเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทย พบว่ามีการเก็บขนและการกำจัดขยะมูลฝอย ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้เฉลี่ย 2,916.10 ตันต่อปี มีค่าใช้จ่ายรวมในการเก็บขนขยะมูลฝอยเฉลี่ย 791.26 บาทต่อตันต่อปี เทศบาลร้อยละ 71.78 นำขยะมูลฝอยไปกำจัดในสถานที่ของตนเอง แต่เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลเพียงร้อยละ 21.99 มีค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอยเฉลี่ย 241.44 บาทต่อตัน สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนนั้น พบว่าเทศบาลมีกิจกรรมการคัดแยกขยะอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์มีร้อยละ 59.06 คัดแยกขยะรีไซเคิลเพิ่มมูลค่ามีร้อยละ 65.58 คัดแยกและรวบรวมขยะอันตรายไปกำจัดมีร้อยละ 19.93 นำขยะมูลฝอยมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ร้อยละ 34.42 จัดทำถนนปลอดถังขยะมีร้อยละ 20.29 กำหนดกติกาในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับชุมชนมีร้อยละ 36.23 จัดตั้งชุมชนตัวอย่างที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีร้อยละ 30.43 สร้างศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะโดยชุมชนมีร้อยละ 17.39 ในการดำเนินการดังกล่าวมีเทศบาลร้อยละ 51.09 ที่มีภาคส่วนอื่น ๆ ดำเนินการหรือร่วมมือหรือสนับสนุนกิจกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยและนำมาใช้ประโยชน์กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนที่ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ 1) การรณรงค์ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทาง 2) การคัดแยกขยะอินทรีย์และนำไปใช้ประโยชน์ 3) การคัดแยกขยะรีไซเคิลและการเพิ่มมูลค่า 4) การคัดแยกขยะทั่วไปและการเพิ่มมูลค่า 5) การคัดแยกขยะอันตรายเพื่อนำส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธี 6) การส่งเสริมศักยภาพประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน และ 7) การทำงานในหน้าที่ด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ได้ดำเนินการเป็นครั้งแรก สะท้อนได้ว่าในแต่ละพื้นที่เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการขยะต้นทาง

จากสถานการณ์ปัญหาระดับโลก ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น สะท้อนภาพในการจัดการขยะต้นทาง ซึ่งมีการพัฒนาแนวคิดในการจัดการขยะมีจำนวนมาก ตั้งแต่ 3R ไปจนถึง 7R ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของพื้นที่ซึ่งแนวคิดการจัดการขยะที่สากลนิยมใช้ คือ 4R (New York City Department of Sanitation, 2018) โดยเรียงลำดับตามความสำคัญเริ่มจาก Reduce การลดปริมาณขยะจากต้นทาง Reuse การใช้ซ้ำ Recycle การนำกลับมาใช้ใหม่ ตามด้วย Recovery หรือการแปรรูปเป็นพลังงานเชื้อเพลิงและไฟฟ้า ส่วนการจัดการขยะของประเทศไทยรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะโดยใช้แนวคิด 3R คือ Reduce Reuse และ Recycle โดยจัดทำ Roadmap จัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย พ.ศ. 2559 – 2564 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ โดยวางโครงสร้างให้ภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกันจัดการปัญหา แบ่งเป็น 4 มาตรการ ได้แก่ 1) แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเกะตักค้างสะสม 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยใหม่ 3) วางระเบียบและมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ 4) การสร้างวินัยคนในชาติส่วนภาคเอกชนเริ่มรณรงค์การคัดแยกขยะในองค์กรนำส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ไปรีไซเคิลหรือจำหน่าย ช่วยกันฝังกลบขยะอินทรีย์ให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติหรือทำปุ๋ยส่วนที่เหลืออยู่ใช้วิธีเผาทำลายด้วยเตาเผาขยะเทคโนโลยีสูงที่มีระบบควบคุมอากาศโดยไม่ต้องใช้ไฟฟ้า น้ำมัน หรือแก๊สอีกทั้งยังมีการหารือเพื่อตั้งเป้าหมายที่จะลดขยะที่มีอยู่ในทะเลลงกว่าร้อยละ 50 ภายในปี 2570 (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

ผลกระทบเมื่อเกิดขยะมากกว่าครึ่งถูกกำจัดด้วยกระบวนการที่ไม่ถูกต้องนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพ ซึ่งร้อยละ 80 มาจากขยะบนบก และขยะที่พบในทะเลกว่าครึ่งเป็นขยะพลาสติก ซึ่งเป็นการกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธีเผาโดยไม่มีการควบคุมก่อให้เกิดสารไดออกซิน สร้างมลพิษในดิน อากาศ ทั้งในรูปแบบฝุ่นละอองก๊าซพิษ และกลิ่นไม่พึงประสงค์ ทำให้เป็นอันตรายต่อผู้คนทั่วไปที่สูดดมหรือสัมผัส นอกจากนี้สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร (2558) ระบุว่าพนักงานเก็บขยะที่ต้องอยู่กับแหล่งสะสมเชื้อโรคเป็นเวลานานกว่า 8 ชั่วโมงต่อวันป่วยบ่อยกว่าคนทั่วไปร้อยละ 10-15 โดยต้องเสี่ยงต่ออันตรายหลายรูปแบบทั้งถูกของมีคมบาดจนอาจเกิดแผลติดเชื้อและบาดทะยัก อันตรายจากเชื้อโรคในกระดากชำระถุงยางอนามัย ผ้าอนามัย เศษอาหารเน่าบูด และซากสัตว์ โดยโรคร้ายจากขยะที่เกิดบ่อยได้แก่โรกระบบทางเดินอาหาร ท้องร่วง โรคจากการติดเชื้อ โรคภูมิแพ้ คลื่นไส้อาเจียนปวดศีรษะและโรคมะเร็ง เป็นต้น ในด้านการสูญเสียทางเศรษฐกิจนั้นรัฐบาลไทยใช้งบประมาณในการ

จัดการขยะมากถึง 13,000 ล้านบาท/ปีโดยในจำนวนนี้ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายในการรักษาเมื่อเกิดโรครวมทั้งการจัดการดินเสียและน้ำท่วมจากการอุดตันของขยะ (โพสตุทูเดย์, 2560)

จากการศึกษา pilot study ของการจัดการขยะต้นทางของชุมชนบ้านหัวถนนตำบลพระลับ ติดกับเขตชุมชนเมืองของเทศบาลนครขอนแก่น ที่เกิดปัญหาขยะล้นซึ่งเป็นโจทย์ท้าทายของผู้นำชุมชน วางแผนพัฒนารูปแบบการแก้ไขปัญหาโดยการเรียนรู้จากรูปแบบต้นแบบที่สำเร็จจากพื้นที่อื่นๆ และประสานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริหารจัดการขยะให้ชาวบ้านทั้ง 323 หลังคาเรือนเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน ความสำเร็จนี้ทำให้บ้านหัวถนนได้รับรางวัลหมู่บ้านปลอดขยะต้นแบบ รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ตามโครงการประกวดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) เฉลิมพระเกียรติ 88 พรรษา 88 ชุมชน ประจำปี 2558 และโครงการนี้ชุมชนยังดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนเกิด “วัฒนธรรมชุมชนสะอาดบ้านหัวถนน” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของชุมชน ถ้าผู้นำชุมชนที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูง ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุทางการเปลี่ยนแปลงจากการประเมินทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนเมืองคัพประกอบที่สำคัญที่ควรมี ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Hoy and Miskel, 2012) สอดคล้องกับการศึกษาของ อิศารัตน์ เลิศวิทยากุล และคณะ (2566) ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำแบบร่วมสมัยของผู้นำชุมชนที่มีผลต่อการลดขยะต้นทางโดยใช้แนวคิด 3Rs กรณีศึกษาชุมชนบ้านหัวถนน ตำบลพระลับ จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้นำชุมชนมีภาวะผู้นำร่วมสมัยด้านการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมคือ เข้าถึง-เข้าใจ-พัฒนา จิตอาสาเสียสละ และการทำงานเป็นทีม สร้างทีมได้อย่างต่อเนื่องซึ่งสะท้อนถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำในสมัยใหม่ ที่ Warren Bennis (2010) ได้กล่าวไว้ว่า “Leadership is the capacity to translate vision in to reality” ภาวะผู้นำนั้นต้องสามารถที่จะแปลงวิสัยทัศน์ให้เกิดเป็นการปฏิบัติงานจริงจนเกิดผลสำเร็จให้ได้มากที่สุดประเด็นปัญหาขยะในชุมชนซึ่งถือว่าเป็นขยะต้นทาง และความสำเร็จของชุมชนหัวถนนภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของชุมชนในปัจจุบันมีความเชื่อว่าผู้นำไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดแต่การเป็นผู้นำนั้นสามารถสร้างขึ้นได้จากการที่ผู้นำนั้นใช้ความพยายามและการทำงานหนัก (Leaders are made, not born and they are made by effort and hard work) การเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้และสอดคล้องกับความหมายของผู้ที่มีภาวะผู้นำที่ว่า ผู้ที่มีภาวะผู้นำ คือ ผู้ที่คิดอะไร ทำอะไรหรือพูดอะไรแล้ว ผู้อื่นอยากทำตาม อยากร่วมมือ อยากมีส่วนร่วม อยากช่วยเหลือ เพื่อให้งานนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ (กระแสด ชนวงค์, 2555)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จึงเป็นพฤติกรรมที่ ผู้นำแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการกระบวนการจัดการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามปฏิสัมพันธ์ที่ผู้นำ และผู้ตามมีต่อกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี ต้องตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม และกระตุ้นผู้ตามให้เกิดจิตสำนึกยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังเปลี่ยนแปลงความเชื่อและทัศนคติของผู้ตาม สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (นุช สัทธาฉัตรมงคล และอรุณพล ธรรมไพบุลย์, 2559) กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามจะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ (4Is) ตามทฤษฎี ของ Bass & Avolio (1993) ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence : II) เป็นการที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างนำยกย่องเคารพนับถือมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤตประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม มีความเฉลียวฉลาด มีความตั้งใจเชื่อมั่นในตนเองมีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation :IM) เป็นการการจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจให้ความหมาย และท้าทายในเรื่องงานทำให้ผู้ตามมีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นสร้างเจตคติที่ดี และการคิดในแง่บวกผู้นำจะแสดงการทุ่มเทต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ผู้นำอาจสร้างแรงบันดาลใจผ่านความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา ซึ่งช่วยให้ผู้ตาม

สามารถจัดการกับอุปสรรคของตนเอง 3) การกระตุ้นทางสติปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) เป็นการที่ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในหน่วยงานทำให้ผู้ตามเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ แสวงหาแนวทางใหม่ๆมาแก้ปัญหาในหน่วยงานกระตุ้นให้ผู้ตามรู้สึกว่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ทำให้ผู้ตามเกิดความกล้าที่จะคิดสร้างสรรค์นำเสนอสิ่งใหม่ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC) เป็นการที่ผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ผู้นำจะส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้ตาม และเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น โดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นยังมีการศึกษาภาวะผู้นำชุมชนในหลายๆ ด้านซึ่งผู้วิจัยศึกษาทบทวนนำมาเป็นสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter Alexa J. Lamm (2017) ได้ศึกษาภาวะผู้นำชุมชนใช้ทฤษฎีฐานรากในการสังเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำชุมชน ภายใต้ทฤษฎีภาวะผู้นำ ของ Bass(2008), Fleishman et al. (1991) Yukl, Gordon, & Taber (2002) พบว่ารูปแบบภาวะผู้นำชุมชนมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคิดริเริ่มและขยายความน่าสนใจ (Initiation and Spread of Interest) 2) องค์กรผู้สนับสนุน (Organization of Sponsorship) 3) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ (Goal Setting and Strategy Formulation) 4) แสวงหาเครือข่าย (Recruitment) และ 5) การดำเนินการตามกลยุทธ์และแผน

พุทธินันท์บุญเรือง (2562) ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่ารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ “MAEPHUN-Model” ประกอบด้วย การบริหารจัดการทรัพยากรที่หลากหลาย (Multi Management) การสร้างความตระหนัก (Awareness) ระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service) การโน้มน้าว (Persuade) การพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat) การใช้ประโยชน์สูงสุด (Utility) การเชื่อมโยงเครือข่าย (Network Connect) และ

พิชญุตม์ อินทะเสน, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา (2563) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านฯ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาคือความเป็นผู้นำ โดยการพัฒนาวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ราษฎร และการมีคุณธรรมจริยธรรม 2) พัฒนาการปฏิบัติงานโดยการพัฒนางานด้านการปกครอง งานรักษาความสงบเรียบร้อยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความอาญา งานด้านทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย งานบริการให้ความช่วยเหลือ การป้องกันโรคติดต่อ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) พัฒนาศักยภาพในตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดนอกกรอบ และ 4) สร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับราษฎรการกระตุ้นให้ราษฎรมีความเสียสละการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การกระตุ้นความสามารถของทีมงานและการพัฒนาทีมงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมา ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน เพื่อเสนอแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และเพื่อเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน มี 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความคิดริเริ่มและขยายความน่าสนใจ มี 3 ตัวชี้วัด (2) การแสวงหาองค์กรผู้สนับสนุน มี 3 ตัวชี้วัด (3) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ มี 3 ตัวชี้วัด (4) การแสวงหาเครือข่าย มี 5 ตัวชี้วัด และ (5) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแผน มี 2 ตัวชี้วัด โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำของ Bass & Avolio (1993) เป็นทฤษฎีหลัก และใช้รูปแบบการดำเนินงานของผู้นำชุมชนของ Kevan W. Lamm,

Hannah S. Carter Alexa J.Lamm (2017) ภายใต้ทฤษฎีฐานรากรูปแบบภาวะผู้นำชุมชนเป็นรูปแบบในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะต้นทางในชุมชนบูรณาการกับคุณลักษณะของผู้นำชุมชนการเปลี่ยนแปลง เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ของ พุทธินันท์ บุญเรือง (2562) กับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของ พิชญุตม์ อินทะเสน, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา (2563) ได้กรอบแนวคิดดังนี้

- 1) กระตุ้นความคิดริเริ่มและขยายขอบเขตปัญหาอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Initiation and Scope of Community Participation) ประกอบด้วย (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของผู้นำ (Idealized Influence of community leader) โดยผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อร่วมงานกัน ผู้นำมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตามสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม (2) ความตระหนักรู้ และสติปัญญาของผู้นำชุมชน (Awareness and Intellectual Stimulation of community leader) ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน (3) พัฒนาคูณภาวะความเป็นผู้นำชุมชน (Mutuality of community leader) โดยผู้นำมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ชุมชน และการมีคุณธรรมจริยธรรม 2) แสวงหาองค์กรผู้สนับสนุน (Organization of Sponsorship) ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรที่หลากหลาย (Multi Management) (2) คำมั่นถึงระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service) (3) บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำมาศึกษาการสังเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน เพื่อเป็นหนึ่งพลังที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ที่เกิดคุณค่าต่อชุมชนสร้างความตระหนักรู้รับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

2.2 เพื่อเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน

3. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยของต่างประเทศและในประเทศ เพื่อนำมาสังเคราะห์ ให้เห็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงของชุมชน และแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำของ Bass & Avolio (1993) เป็นทฤษฎีหลักและใช้รูปแบบการดำเนินงานของผู้นำชุมชนของ Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter Alexa J. Lamm (2017) ภายใต้ทฤษฎีฐานรากรูปแบบภาวะผู้นำชุมชนเป็นรูปแบบในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะต้นทางในชุมชน บูรณาการกับคุณลักษณะของผู้นำชุมชนการเปลี่ยนแปลง เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ของ พุทธินันท์ บุญเรือง (2562) กับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของ พิชญุตม์ อินทะเสน, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา (2563)

4. วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Document Research) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน โดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Document Study) เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัย ดังนี้

(1) ค้นหาฐานข้อมูลต่อไปนี้ PubMed, the Cochrane Library, Web of Science, Embase, CINAHL, Thai JO, ELSEVIER และ Google scholar (1 มกราคม 1982 และ 21 สิงหาคม 2023) การวิเคราะห์ทางสถิติทั้งหมดของการ วิเคราะห์เมตา (Meta-analysis) โดยใช้ Review Manager

(2) การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของนักวิชาการในประเทศ 15 เรื่อง ต่างประเทศ 10 เรื่อง สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน โดยใช้ ทฤษฎีภาวะผู้นำของ Bass & Avolio (1993) เป็นทฤษฎีหลักและใช้รูปแบบการดำเนินงานของผู้นำชุมชนของ Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter Alexa J. Lamm (2017) ภายใต้ทฤษฎีฐานรากรูปแบบภาวะผู้นำชุมชนเป็นรูปแบบในการ ดำเนินงานด้านการจัดการขยะต้นทางในชุมชนบูรณาการกับคุณลักษณะของผู้นำชุมชนการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ของ พุทธิพันธ์ บุญเรือง (2562) กับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ กำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของ พิชญุตม์ อินทะเสน, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา (2563) ซึ่ง ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีผลต่อการจัดการขยะต้นทาง ในชุมชน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการขยะต้นทางในชุมชน มีประสบการณ์ และมี ผลงานวิจัยทางด้านภาวะผู้นำ หรือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อยืนยันองค์ประกอบของ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ได้จาก การสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ ซึ่งเป็นแบบประเมินตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวคิดเพิ่มเติม เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)

5. ผลการศึกษา

5.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางใน ชุมชน โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำของ Bass & Avolio (1993) เป็นทฤษฎีหลักและใช้รูปแบบการดำเนินงานของผู้นำชุมชน ของ Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter Alexa J. Lamm (2017) ภายใต้ทฤษฎีฐานรากรูปแบบภาวะผู้นำชุมชนเป็น รูปแบบในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะต้นทางในชุมชน บูรณาการกับคุณลักษณะของผู้นำชุมชนการเปลี่ยนแปลง เพื่อ การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ของ พุทธิพันธ์ บุญเรือง (2562) กับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ของ พิชญุตม์ อินทะเสน, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา (2563) ได้กรอบแนวคิดดังนี้ 1) กระตุ้นความคิดริเริ่มและขยายขอบเขตปัญหาอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Initiation and Scope of Community Participation) ประกอบด้วย (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของผู้นำ (Idealized Influence of community leader) โดยผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อร่วมงานกัน ผู้นำมี วิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ ส่วนรวม (2) ความตระหนักรู้ และสติปัญญาของผู้นำชุมชน (Awareness and Intellectual Stimulation of community leader) ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน (3) พัฒนาวุฒิภาวะความเป็นผู้นำชุมชน (Mutuality of community leader) โดยผู้นำมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ชุมชน และการมีคุณธรรมจริยธรรม 2) แสวงหาองค์กรผู้สนับสนุน (Organization of Sponsorship) ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการบริหารจัดการ

ทรัพยากรที่หลากหลาย (Multi Management) (2) คำนี้ถึงระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service) (3) บริหารจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยสรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน

ตารางสังเคราะห์งานวิจัย					
Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter, Alexa J. Lamm (2017)	1) การคิดริเริ่มและขยายความ น่าสนใจ (Initiation and Spread of Interest)	2) องค์การผู้สนับสนุน (Organization of Sponsorship)	3) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ (Goal Setting and Strategy Formulation)	4) แสวงหาเครือข่าย (Recruitment)	5) การดำเนินการตามกลยุทธ์และแผน
Bass & Avolio (1993)	1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence : II)			2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM)	
	3) การกระตุ้นทางสติปัญญา (Intellectual Stimulation: IS)			4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC)	
พุทธินันท์ บุญเรือง (2562)	การสร้างความรู้ตระหนัก (Awareness)	การบริหารจัดการ ทรัพยากรที่หลากหลาย (Multi Management)	การพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat)	การโน้มน้าว (Persuade)	
		ระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service)	การใช้ประโยชน์สูงสุด(Utility)	การเชื่อมโยงเครือข่าย (Network Connect)	
พิชญุฑม์ อินทเสน, จุฑามาส ชมศะและมาลี ไชยเสนา(2563)	1) พัฒนาความเป็นผู้นำ โดยการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ราษฎร และการมีคุณธรรมจริยธรรม		3) พัฒนาศักยภาพในตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดนอกกรอบ	และ 4) สร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับราษฎร การกระตุ้นให้ราษฎรมีความเสียสละ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การกระตุ้นความสามารถลงถึงเงา และการ	2) พัฒนาการปฏิบัติงาน โดยการพัฒนา งานด้านการปกครอง งานรักษาความสงบเรียบร้อย เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความ อ่างงานด้านทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมาย งาน บริการให้ความช่วยเหลือ การป้องกันโรคติดต่อ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชนมี 5 องค์ประกอบ

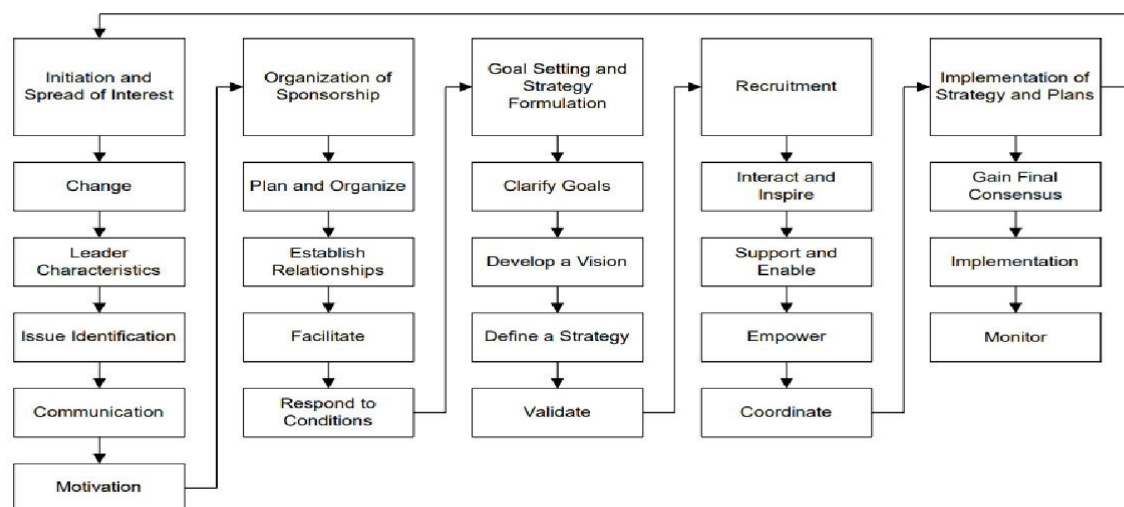

Figure 1. Conceptual model of community leadership

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์เนื้อหาตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชนมี 16 ตัวบ่งชี้

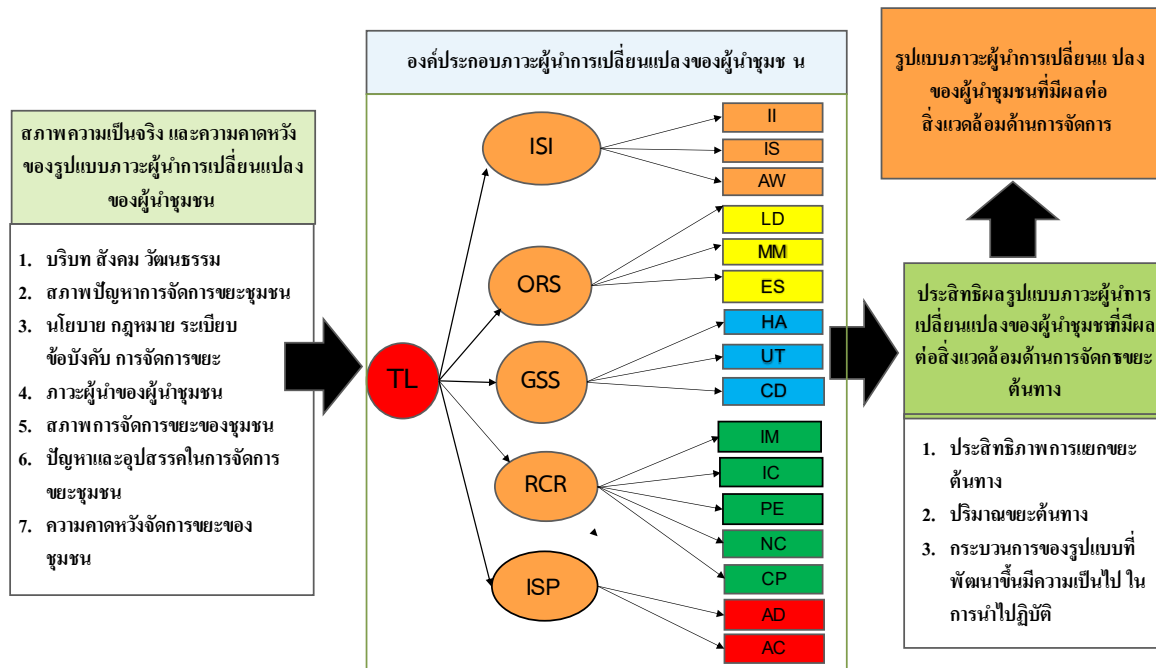
เนื้อหาตัวชี้วัด	นิยามปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence: II)	ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างน่ายกย่อง เคารพนับถือ ทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจ มีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม มีความเฉลียวฉลาด เชื่อมั่นในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์	1. ผู้นำประพฤติตนให้ผู้ตามนับถือ เชื่อมั่น ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี 2. ผู้นำมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตามในการทำงาน เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม 3. ผู้นำมีไหวพริบ ความเฉลียวฉลาด เชื่อมั่นในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์
2. การกระตุ้นทางสติปัญญา (Intellectual Stimulation: IS)	ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ แสวงหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน กระตุ้นให้ผู้ตามรู้สึกว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ทำให้ผู้ตามเกิดความกล้าที่จะคิดสร้างสรรค์ นำเสนอสิ่งใหม่และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง	1. ผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน 2. ผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามรู้สึกว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ 3. ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามในการเสนอแนะวิธีการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหา
3. การสร้างความตระหนัก (Awareness: AW)	สร้างชุมชนให้เข้มแข็งช่วยเหลือตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตระหนักถึงธรรมชาติ ห่วงแทนถิ่นกำเนิด	1. ผู้นำส่งเสริมผู้ตามทำงานตามแผนปฏิบัติอย่างเป็นระบบ 2. ผู้นำส่งเสริมร่วมพัฒนาถิ่นอาศัยให้เกิดการสร้างงาน รายได้ในชุมชน 3. ผู้นำส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนให้รักสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน
4. พัฒนาความเป็นผู้นำ (Leadership Development: LD)	โดยการพัฒนาคุณภาพความเป็นผู้นำ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ราษฎร และการมีคุณธรรมจริยธรรม	1. ผู้นำเอาใจใส่ชุมชน มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเป็นประจำเสมอ 2. ผู้นำต้องวางตัวเป็นกลางใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนหลักธรรมาภิบาล
5. การบริหารจัดการทรัพยากรที่หลากหลาย (Multi Management: MM)	จัดสรรทรัพยากรในชุมชนให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดความเสียหาย	1. ผู้นำมีแผนการในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
6. ระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service: ES)	รักษาระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมให้สะอาดไม่ทำลายระบบนิเวศ ชุมชนมีส่วนร่วม	1. ผู้นำมีทักษะ เข้าใจ เข้าถึงบริบทของชุมชน มีการวางแผนร่วมกันในการดูแลรักษาระบบนิเวศในชุมชน

เนื้อหาตัวชี้วัด	นิยามปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด
7. การพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat: HA)	ส่งเสริมพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัยให้มีความเจริญ สะอาดถูกสุขลักษณะ	1. ผู้นำสร้างวัฒนธรรมองค์กร และส่งเสริมชุมชนให้เกิดความรัก ความสามัคคี อ้อเพื่อเกื้อกูลกันในชุมชน 2. ผู้นำและผู้ตามร่วมกันพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัยให้เกิดรายได้กับชุมชนพึ่งพาตนเองได้
8. การใช้ประโยชน์สูงสุด (Utility: UT)	ใช้ทรัพยากรในชุมชน และธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด	1. ผู้นำและผู้ตามร่วมกันพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัยให้เกิดรายได้กับชุมชนช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองได้
9. พัฒนาศักยภาพในตนเอง (Competencies Development: CD)	โดยการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดนอกกรอบ	1. ผู้นำมีแผนพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดนอกกรอบอยู่เสมอ
10. การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM)	เป็นการการจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจให้ความหมายและทำทหายในเรื่องงานทำให้ผู้ตามมีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น สร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะแสดงการทุ่มเทต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ผู้นำอาจสร้างแรงบันดาลใจผ่านความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา ซึ่งช่วยให้ผู้ตามสามารถจัดการกับอุปสรรคของตนเอง	1. ผู้นำมีทักษะการสร้างแรงบันดาลใจของผู้ตาม 2. ผู้นำแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการทำงาน 3. ผู้นำแสดงออกถึงความทุ่มเทต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์
11. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC)	เป็นการที่ผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ผู้นำจะส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น โดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่	1. ผู้นำมอบหมายให้ผู้ตามทุกคนปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถและความถนัดอย่างเหมาะสม 2. ผู้นำส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ตามพัฒนาตนเอง มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3. ผู้นำยอมรับความแตกต่างของบุคคลและ เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
12. การโน้มน้าว (Persuade: PE)	ผู้นำต้องสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำตามได้ด้วยเหตุและผล	1. ผู้นำนำเสนอทางเลือกและข้อสรุปในการเจรจาโน้มน้าวใจโดยยกหลักการและเหตุผลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

เนื้อหาตัวชี้วัด	นิยามปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด
		2.ผู้นายอมรับความแตกต่างของบุคคลและ เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ 3.ผู้นาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ตามปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ
13. การเชื่อมโยงเครือข่าย (Network Connect: NC)	แสวงหาแหล่งสนับสนุน เครือข่ายต่างๆในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาชุมชน	1.ผู้นำจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณชัดเจน 2.ผู้นาส่งเสริมผู้ตามในการพัฒนาระบบสารสนเทศ 3.ผู้นำแสวงหาแหล่งสนับสนุนเครือข่ายต่างๆในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาชุมชน
14. สร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน (Community Participatory: CP)	โดยการสร้างความร่วมมือกับราษฎร การกระตุ้นให้ราษฎรมีความเสียสละ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การกระตุ้นความสามารถของทีมงาน และการพัฒนาทีมงาน	1.ผู้นำมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อการเปลี่ยนแปลง 2.ผู้นำสามารถทำให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ 3.ผู้นำและผู้ร่วมร่วมสร้างความปรารถนาไปสู่วิสัยทัศน์ร่วมกัน
15. พัฒนาการปฏิบัติงาน (Action Development: AD)	โดยการพัฒนางานด้านการปกครอง งานรักษาความสงบเรียบร้อย เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความอาญา งานด้านทะเบียน	1.ผู้นำมอบหมายงานให้ผู้ตามปฏิบัติงานด้านความสงบเรียบร้อยปลอดภัยในชุมชน 2.ผู้นาส่งเสริมพัฒนางานให้ผู้ตามได้อบรม ให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน
16. การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย (Action of Delegation: AC)	งานบริการให้ความช่วยเหลือ การป้องกันโรคติดต่อ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	ผู้นำปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ตามนโยบายและแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน

ผลการยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน ซึ่งสรุปผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน มี 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความคิดริเริ่มและขยายความน่าสนใจ มี 3 ตัวชี้วัด (2) การแสวงหาองค์การผู้สนับสนุน มี 3 ตัวชี้วัด (3) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ มี 3 ตัวชี้วัด (4) การแสวงหาเครือข่าย มี 5 ตัวชี้วัด และ (5) การดำเนินการตามกลยุทธ์และแผน มี 2 ตัวชี้วัด ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่ผู้นำเสนอบทความวิชาการสังเคราะห์ขึ้น

7. การอภิปรายผล

การศึกษาการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน มี 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ความคิดริเริ่มและขยายความน่าสนใจ มี 3 ตัวชี้วัด (2) การแสวงหาองค์กรผู้สนับสนุน มี 3 ตัวชี้วัด (3) การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ มี 3 ตัวชี้วัด (4) การแสวงหาเครือข่าย มี 5 ตัวชี้วัด และ (5) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแผน มี 2 ตัวชี้วัด ซึ่งผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ เนื่องจากในการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน ผู้วิจัยทำการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลาย และรัดกุม ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารอีกครั้ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การยืนยันตามที่สังเคราะห์มา และมีการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นตัวบ่งชี้บางตัวเพื่อให้ความชัดเจนมากขึ้น และสอดคล้องตามบริบทของชุมชนมากขึ้น ดังนั้น ผลการวิจัยจึงทำให้ได้องค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน เป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎี ของ Bass & Avolio (1993) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence : II) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation :IM) 3)การกระตุ้นทางสติปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : สอดคล้องกับการศึกษาของ Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter Alexa J. Lamm (2017) ได้ศึกษาภาวะผู้นำชุมชนใช้ทฤษฎีฐานรากในการสังเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำชุมชน ภายใต้ทฤษฎีภาวะผู้นำ ของ Bass(2008), Fleishman et al. (1991) Yukl, Gordon, & Taber (2002) ได้รูปแบบภาวะผู้นำชุมชนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดริเริ่มและขยายความน่าสนใจ (Initiation and Spread of Interest) 2) องค์กรผู้สนับสนุน (Organization of Sponsorship) 3) การกำหนด

เป้าหมายและกลยุทธ์ (Goal Setting and Strategy Formulation) 4) แสวงหาเครือข่าย (Recruitment) และ 5) การดำเนินการตามกลยุทธ์และแผน สอดคล้องกับการศึกษา พุทธิพันธ์บุญเรือง (2562) ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรธานีพบว่ารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรธานีได้โมเดล “MAEPHUN-Model” มุ่งประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ประกอบด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรที่หลากหลาย (Multi Management) การสร้างความตระหนัก (Awareness) ระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service) การโน้มน้าว (Persuade) การพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัย (Habitat) การใช้ประโยชน์สูงสุด (Utility) การเชื่อมโยงเครือข่าย (Network Connect) และสอดคล้องกับการศึกษา พิชญุตม์ อินทเสนา, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา (2563) ศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนาความเป็นผู้นำ โดยการพัฒนาวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ราษฎร และการมีคุณธรรมจริยธรรม 2) พัฒนาการปฏิบัติงานโดยการพัฒนางานด้านการปกครอง งานรักษาความสงบเรียบร้อยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความอาญา งานด้านทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย งานบริการให้ความช่วยเหลือ การป้องกันโรคติดต่อ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) พัฒนาศักยภาพในตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดนอกกรอบ และ 4) สร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับราษฎรการกระตุ้นให้ราษฎรมีความเสียสละ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การกระตุ้นความสามารถของทีมงานและการพัฒนาทีมงาน

8. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.1 ควรมีการศึกษาขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชนอื่นๆ ร่วมด้วย ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทเอกชน

8.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของชุมชนในสังกัดเขตเทศบาล อำเภอ ตำบลทั่วประเทศ

8.3 ควรใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาแบบกรณีศึกษาจำนวนมากขึ้นที่เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ที่มีผลต่อการจัดการขยะต้นทางในชุมชน

9. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2564). สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2565 จาก https://www.pcd.go.th/pcd_news/11873.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). รายงานสถานการณ์มลพิษ ของประเทศไทย. ปีที่เผยแพร่ (Year of Publication) 2564 เลขทะเบียน คพ. (PCD No.) 06-074 ISBN (E-book): 978-616-316-644-9.

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). แผนปฏิบัติการราชการกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระยะ 3 ปี. (พ.ศ.2563 - 2565). วารสาร ทช, ธันวาคม 2562.

กระแส ชนวงค์. (2556). ภาวะผู้นำนั้นสำคัญไฉน. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2565 จาก <https://drkrasae.blogspot.com/2012/03/blog-post.html>.

- พุทธินันท์ บุญเรือง.(2564). **รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมของชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวในจังหวัดอุดรดิษฐ์.**(ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาผู้นำทาง การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- พิชยุตม์ อินทะเสน, จุฑามาส ชมผา และมาลี ไชยเสนา. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(4), (July - August 2020).
- พิศดาร แสนชาติ.(2560). การศึกษาสภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. (ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี). *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* 261, 8(2), (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560).
- พีรพงษ์ พูลสวัสดิ์. (2563). ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช). *Journal of MCU Ubon Review*, 6(2), (May-August 2021).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 - 2570) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. ได้เผยแพร่ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13.สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2565 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13150.**
- สมแพง อินอาณ. (2564). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** (ปรัชญาดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- อภิชาติ กองเงิน. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลน้ำซุนอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยการพยาบาลและการสาธารณสุข*, 1(1), มกราคม - เมษายน 2564.
- Alvin E Coons and John K Hemphill. (1957). *Leader Behavior Description Columbus: Personel Research Board: Ohio University*
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1990). *Transformational leadership development: Manual for the multifactor leadership questionnaire*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Bass and Avolio. (2003). *Transformational Leadership Development*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2012). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hoorweg, D. & Bhada-Tata (World Bank, 2012). *A Global Review of Solid Waste Management*. สืบค้น เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2565 จาก <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/11844>.
- Kevan W. Lamm, Hannah S. Carter, Angie B. Lindsey. (2017). Community Leadership: A Theory-Based Model. *Journal of Leadership Education*, DOI: 10.12806/V16/I3/T2. July 2017. University of Florida.
- Ismaila Rimi. et al. (2022). Abubakar Environmental Sustainability Impacts of Solid Waste Management Practices in the Global South. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2022, 19, 12717. <https://doi.org/10.3390/ijerph191912717>.

Northouse, Peter Guy. (2010). **Leadership Northouse**. 5th ed. SAGE Publication, Inc. 2455 Teller Road
Thousand Oaks, California 91320.

Paul Hersey and Kenneth H Blanchard. 1970). **Management of Organizational: Utilizing Human Resources**.
(New York: McGraw-HillBook Co, 1970)

Podsakoff, P. M., et al. (1990). Transformational Leader Behaviors and Their Effects on Followers' Trust in
Leader, Satisfaction, and Organizational Citizenship Behaviors. **Leadership Quarterly**, 1(2).

Waste Generation and Recycling Indices. (2019). **Waste Generation and Recycling Indices 2019 Overview
and findings**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.readkong.com/page/waste-generation-and-recycling-indices-2019-6118562>.